

Висновки. Таким чином, у висновку необхідно зазначити, що враховуючи різні стимули до встановлення компромісу у спорах щодо авторських прав шляхом медіації, все ж на сьогодні медіація виявляється недостатньо застосовуваним засобом вирішення таких спорів. Тому для формування системи, в якій медіація стала б реальною альтернативою судовому розгляду спорів, необхідно вирішити низку складних завдань, зокрема насамперед щодо законодавчого врегулювання процедури медіації та закріплення медіації, яка б передувала зверненню до суду, формування в країні корпусу професійних медіаторів та розробки процесуальних механізмів взаємодії медіації із судами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Bobrowicz M. Mediacje gospodarsze – jak mediować i przekonywać. Warszawa, 2004. S. 13-14.
2. Про медіацію: Закон України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
3. Директива № 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах: Міжнародний документ від 21.05.2008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/994_a95
4. Аболонин В. О. Судебная медиация: теория, практика, перспективы. М. : Инфотропик Медиа, 2014.
5. Офіційний веб-сайт ДП «Український інститут інтелектуальної власності». URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/ip-mediation-center>
6. Серго А. Г. Медиация в спорах об интеллектуальной собственности. *Интеллектуальная собственность. Авторское право и смежные права.* 2017. № 1.
7. Brenneur B. Overview of Judicial Mediation in the World. Mediation is the universal language of conflict resolution. Paris, 2010.

REFERENCES:

1. Bobrowicz, M. (2004). Mediacje gospodarsze – jak mediować i przekonywać. [Economic mediation - how to mediate and persuade]. 13-14. [in Polish].
2. Pro mediatsiui. (2021, November 16). [On mediation]. Zakon Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> [in Ukrainian].
3. Dyrektyva № 2008/52/JeS Yevropeiskoho parlamentu i Rady pro deiaiki aspekty poserednytstva (mediatsii) v tsyvilnykh ta komertsiiynykh spravakh. (2008, May 21), [Directive № 2008/52 / EU of the European Parliament and of the Council on certain aspects of mediation in civil and commercial matters]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/994_a95 [in France].
4. Abolonin, V. O. (2014). Sudebnaya mediatsiya: teoriya, praktika, perspektivy. [Judicial mediation: theory, practice, prospects]. [in Russian]
5. Ofitsiyniy veb-sait DP «Ukrainskyi instytut intelektualnoi vlasnosti». [Official website of the Ukrainian Institute of Intellectual Property] Retrieved from: <https://ukrpatent.org/uk/articles/ip-mediation-center> [in Ukrainian].
6. Sergo, A. G. (2017). Mediatsiya v sporah ob intelektualnoy sobstvennosti. [Mediation in intellectual property disputes]. *Avtorskoe pravo i smezhnyie prava.* № 1. [in Russian]
7. Brenneur, B. (2010). Overview of Judicial Mediation in the World. Mediation is the universal language of conflict resolution. [in France].

Стаття надійшла до редакції: 15.04.2022

УДК 341.9

DOI: 10.36550/2522-9230-2022-12-50-54

Чернік Світлана Дмитрівна,

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри права та правоохоронної діяльності

Центральноукраїнського державного педагогічного

університету імені Володимира Винниченка,

e-mail: s.d.chernik@cuspu.edu.ua,

<https://orcid.org/0000-0003-3290-1797>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН, УСКЛАДНЕНИХ ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ

Стаття присвячена дослідженню правового регулювання сімейних відносин, ускладнених іноземним елементом. Акцентовано на визначенні поняття «іноземний елемент» у законодавстві та науковій літературі. Виокремлено способи регулювання сімейних правовідносин з іноземним елементом, які застосовуються у міжнародному приватному праві. Одним із найпоширеніших з них є прийняття нормативних актів з відповідними

колізійними нормами та укладення дво- або багатосторонніх договорів між державами. Міжнародні договори покликані уніфікувати норми права щодо регулювання сімейних відносин між громадянами різних держав через наявну відмінність між законодавствами. Проаналізовано зміст конвенцій, які акумулюють колізійні норми щодо регулювання окремих сфер сімейних відносин, зокрема, Конвенція про згоду на вступ у шлюб, мінімальний шлюбний вік, реєстрацію шлюбу (1962 р.) та Конвенція про захист дітей та співробітництво у галузі міжнародного усиновлення (1993 р.). Досліджено нормативно-правові акти України, які регулюють сімейні відносини, ускладнені іноземним елементом. Серед них особлива увага приділена Сімейному кодексу України та Закону України «Про міжнародне приватне право». Встановлено, що Сімейний кодекс України містить норми щодо особливостей усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами, та іноземцями. Закон України «Про міжнародне приватне право» є спеціальним нормативно-правовим актом, який містить колізійні норми сімейного права, та забезпечує реалізацію прав і свобод громадян. Визначено роль у регулюванні сімейних відносин між громадянами різних держав дво- та багатосторонніх договорів у сфері приватноправових відносин. Проаналізовано зміст Договору між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах.

Ключові слова: сімейні правовідносини, іноземний елемент, колізійна норма, міжнародні договори, сімейне законодавство.

Chernik S. LEGAL REGULATION OF FAMILY RELATIONS COMPLICATED BY A FOREIGN ELEMENT

The article is devoted to the study of the legal regulation of family relations complicated by a foreign element. Emphasis is placed on the definition of "foreign element" in legislation and scientific literature. The methods of regulating family legal relations with a foreign element, which are used in private international law, are singled out. One of the most common of these is the adoption of regulations with relevant conflict rules and the conclusion of bilateral or multilateral agreements between states. International treaties are designed to unify the rules of law governing family relations between citizens of different countries due to the differences between the laws. The content of conventions that accumulate conflicting rules on the regulation of certain areas of family relations, in particular, the Convention on Consent to Marriage, Minimum Age, Registration of Marriage (1962) and the Convention on Protection of Children and Cooperation in Respect of Intercountry Adoption (1993). The normative legal acts of Ukraine regulating family relations complicated by a foreign element have been studied. Among them, special attention is paid to the Family Code of Ukraine and the Law of Ukraine «On Private International Law». It is established that the Family Code of Ukraine contains norms on the peculiarities of the adoption of children by citizens of Ukraine living abroad and foreigners. The Law of Ukraine «On Private International Law» is a special normative legal act that contains conflicting norms of family law and ensures the realization of the rights and freedoms of citizens. The role of bilateral and multilateral agreements in the field of private law relations in the regulation of family relations between citizens of different states is determined. The content of the Agreement between Ukraine and the Republic of Poland on legal assistance and legal relations in civil and criminal cases is analyzed.

Key words: family legal relations, foreign element, conflict rule, international agreements, family law.

Постановка проблеми. Розвиток економіки, активізація міграційних та інтеграційних процесів у світі сприяють збільшенню кількості шлюбів, укладених між громадянами різних держав. Сімейні правовідносини, які ускладнені іноземним елементом, тобто мають у своєму складі або іноземний суб'єкт, або іноземний об'єкт або іноземний юридичний факт, потребують особливої уваги з боку законодавця з метою захисту прав, свобод та інтересів громадян України. Серед важливих питань, які потребують врегулювання у цьому контексті, слід назвати: особливості умов та порядку реєстрації шлюбу, особисті немайнові й майнові відносини подружжя, батьків та дітей, припинення шлюбу, усиновлення тощо. Однак сімейне законодавство кожної держави має свої особливості, які склалися історично під впливом низки чинників (релігійних, національних тощо). Розбіжності у нормативному регулюванні сімейних правовідносин в різних країнах призводять до виникнення колізій. У такому випадку застосовуються колізійні норми, які визначають право якої країни буде застосовуватися для регулювання цих відносин. Таким чином, правове регулювання сімейних відносин, ускладнених іноземним елементом, потребує ґрунтовного вивчення з метою удосконалення механізму забезпечення прав людини і громадянина в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема правового регулювання сімейних відносин, ускладнених іноземним елементом, стала об'єктом дослідження багатьох праць науковців: А. Довгерта, Р. Карпенко, Л. Косовського, Ю. Корнєєва, О. Лефтерова, В. Ткаченко, О. Шкільнюк та інших. Зокрема, вченими вивчаються загальні підстави укладання шлюбів з іноземцями або визнання шлюбів, укладених на території іншої держави, підстави визнання шлюбів недійсними, регулювання відносин подружжя тощо. Наприклад, дослідниця В. Ткаченко здійснила аналіз чинного законодавства, норм міжнародного права та юридичної літератури з метою визначення поняття «права на шлюб» і механізму його реалізації з урахуванням особливостей колізійного регулювання. Вона вважає, що в умовах глобалізаційних процесів виникає необхідність наближення національно-правового регулювання до вироблених міжнародною практикою механізмів захисту прав та інтересів учасників сімейних відносин [1, с. 285]. На особливу увагу заслуговують праці, присвячені дослідженню питань визначення походження дитини, обсягу її особистих немайнових та майнових прав, форм влаштування дітей-сиріт. Так, О. Лефтерова проаналізувала колізійне регулювання визначення походження дитини та визначила найбільш сприятливі для забезпечення інтересів дитини, народженої у шлюбі, ускладненому іноземним елементом, форми колізійного врегулювання визначення її походження [2, с. 24]. Отже, в сучасних реаліях глобалізаційних процесів питання

регулювання сімейних відносин, ускладненим іноземним елементом, набувають виняткового значення та потребують подальшого вивчення.

Мета статті – дослідити міжнародне та національне законодавство, яке регулює сімейні правовідносини, ускладнені іноземним елементом.

Виклад основного матеріалу дослідження. У міжнародному приватному праві правове регулювання сімейних правовідносин з іноземним елементом здійснюється такими способами:

- окремими положеннями в межах цивільних кодексів (Франція, Бразилія та інші);
- законами про міжнародне приватне право, які містять у собі колізійні норми сімейного права (Італія, Швейцарія та інші);
- окремими положеннями в рамках сімейних кодексів, переважно, передбачені окремі розділи, присвячені регулюванню сімейних правовідносин з іноземним елементом (Китай, Таджикистан та інші) [3, с. 27].

Відмітимо, що у світі поширеною практикою регулювання сімейних відносин з іноземним елементом є прийняття нормативних актів з відповідними колізійними нормами та укладення дво- або багатосторонніх договорів між державами.

В Україні правове регулювання сімейних відносин, ускладнених іноземним елементом, здійснюється Сімейним кодексом України 2002 року, Законом України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 року та дво- або багатосторонніми договорами України у сфері приватноправових відносин. Окреме місце посідають міжнародні договори, які покликані уніфікувати норми сімейного права в окремих питаннях та покращити механізм врегулювання сімейні відносини між громадянами різних держав.

Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 року встановлює порядок урегулювання приватноправових відносин, які хоча б через один із своїх елементів пов'язані з одним або кількома правопорядками, іншими, ніж український правопорядок. Згідно Закону України «Про міжнародне приватне право», форма та порядок укладення шлюбу за національним законодавством між громадянином України та іноземцем або особою без громадянства, а також між іноземцями або особами без громадянства визначаються правом України та регулюються Сімейним кодексом України (далі – СК України) [4]. Закон містить Розділ IX, який включає норми у сфері шлюбно-сімейних відносин для врегулювання відповідних питань між громадянами України та іноземцями щодо дійсності шлюбу, форми та порядку його укладення в Україні тощо.

Зупинимось на визначенні поняття «іноземний елемент». Законом України «Про міжнародне приватне право» іноземний елемент визначається як ознака, що характеризує приватноправові відносини, та виявляється в одній або кількох з таких форм:

- хоча б один учасник правовідносин є громадянином України, який проживає за межами України, іноземцем, особою без громадянства або іноземною юридичною особою;
- об'єкт правовідносин знаходиться на території іноземної держави;
- юридичний факт, який створює, змінює або припиняє правовідносини, мав чи має місце на території іноземної держави [4].

Таким чином, приватноправові відносини вважаються такими, що ускладнені іноземним елементом за умови наявності або іноземного суб'єкту, або іноземного об'єкту, або іноземного юридичного факту.

Л. М. Косовський, розглядаючи правову природу іноземного елемента в цивільному судочинстві, вважає його кваліфікуючою державно-територіальною ознакою для певних правовідносин, з відповідними основними складовими елементами. Водночас він пропонує викласти визначення поняття «іноземний елемент», наведене у Законі України «Про міжнародне приватне право», зі змінами. Зокрема, з огляду на аналіз поняття приватноправові відносини Л. М. Косовський вважає іноземний суб'єкт, іноземний об'єкт та іноземний юридичний факт не формами виявлення ознаки цих відносин, а її складовими [5, с.53-54]. Проте у будь-якому випадку наявність іноземного елемента у правовідносинах вказує на необхідність вибору правопорядку тієї чи іншої держави.

На думку науковців, саме наявність іноземного елемента в шлюбно-сімейних відносинах надає їм «міжнародного» характеру та відносить до сфери міжнародних приватноправових відносин, що регулюються за допомогою колізійних норм міжнародно-правового характеру та колізійними нормами законодавства України. Особливе значення набувають уніфіковані матеріально-правові норми, що регулюють вказані відносини. Нормативні акти встановлюють умови та перешкоди, порядок укладення шлюбу, особливості укладення шлюбу за кордоном, регулюють особисті немайнові і майнові відносини подружжя, батьків і дітей, виконання зобов'язань щодо утримання, усиновлення іноземцями тощо [6, с. 209]. Відмітимо, що для правового регулювання шлюбно-сімейних відносин у міжнародному приватному праві характерним є перевага колізійних норм над уніфікованими нормами [7, с. 164].

Уніфікація сімейного законодавства на міжнародному рівні ускладнюється розбіжностями у регулюванні приватноправових відносин в різних країнах. Проте існує низка конвенцій, які акумулюють колізійні норми щодо регулювання окремих сфер сімейних відносин. Серед них слід назвати Конвенцію про визнання і виконання рішень у справах про аліментні зобов'язання відносно дітей (1958 р.), Конвенцію про згоду на вступ у шлюб, мінімальний шлюбний вік, реєстрацію шлюбу (1962 р.), Конвенцію про укладення шлюбу та визнання дійсності шлюбів (1978 р.), Конвенцію про захист дітей та співробітництво у галузі

міжнародного усиновлення (1993 р.) та інші. У цілому міжнародні договори покликані створити механізм забезпечення прав, свобод та інтересів громадян щодо реалізації їх особистих немайнових та майнових прав. Зупинимося на характеристиках окремих з них.

Конвенція про згоду на вступ у шлюб, мінімальний шлюбний вік, реєстрацію шлюбу (1962 р.) встановлює обов'язковість беззаперечної та вільної згоди обох сторін, підтверджена особисто у присутності уповноваженого представника влади й свідків. Держави-підписанти повинні мати відповідні нормативно-правові акти, які встановлюють мінімальний шлюбний вік. Не допускається укладання шлюбу з особою, яка не досягла встановленого віку, крім випадків, коли компетентний орган влади в інтересах особи дозволить зробити виняток щодо цього правила за наявності поважних причин. Також Конвенцією визнаються лише шлюби, зареєстровані в органах державної влади [8].

Конвенція про захист дітей та співробітництво у галузі міжнародного усиновлення (1993 р.) ставить за мету створити гарантії для здійснення міждержавного усиновлення в найкращих інтересах дитини та при додержанні усіх її основних прав, визнаних у міжнародному праві. Також міждержавна домовленість створює систему співробітництва для забезпечення дотримання гарантій прав дитини та, таким чином, запобігти їх викраденню, продажу або торгівлі ними; забезпечити визнання в договірних державах усиновлень [9].

Сімейний кодекс України 2002 року регулює сімейні відносини з іноземним елементом з питань усиновлення [10]. Розділ VI містить норми щодо особливостей усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами, та іноземцями. СК України регулює питання усиновлення дитини, яка є громадянином України, але проживає за межами України; усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України; усиновлення в Україні іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства. Також визначені обмеження права іноземця на тасмницю усиновлення дитини, яка є громадянином України, та порядок нагляду за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями.

Закон України «Про міжнародне приватне право» у розділі IX «Колізійні норми сімейного права» включає норми, які регулюють право на шлюб, особисті немайнові та майнові правовідносини подружжя, а саме: умови та порядок його укладання в Україні та консульській установі або дипломатичному представництві; дійсність шлюбу, укладеного за межами України; шлюбний договір, правові наслідки шлюбу, підстави визнання його недійсним тощо. Частина положень Закону стосується правового регулювання визначення походження дитини, особистих немайнових та майнових прав батьків та дітей, усиновлення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування [4]. Таким чином, Україна має окремий нормативно-правовий акт, який містить колізійні норми сімейного права, та забезпечує реалізацію прав і свобод її громадян.

Особливу роль у регулюванні сімейних відносин між громадянами різних держав відіграють дво- та багатосторонні договори у сфері приватноправових відносин. Так, Україна має відповідні договори з Республікою Польща, Албанією, Болгарією, В'єтнамом, Монголією, Узбекистаном, Китайською Народною Республікою, Кубою, Німеччиною, Фінляндією, Латвією, Литвою, Чехією та іншими державами. Наприклад, Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах у розділі II «Справи в галузі сімейного права» встановлює, що форма укладання шлюбу визначається законодавством договірної сторони, на території якої укладається шлюб. Умови укладання шлюбу визначаються для кожної із осіб, що вступають до шлюбу, законодавством договірної сторони, громадянином якої вона є. Окрім цього договір встановлює особливості регулювання особистих і майнових відносин подружжя, розірвання шлюбу, правовідносин між батьками та дітьми, усиновлення, опіки і піклування над дітьми-сиротами або дітьми, позбавлених батьківського піклування [11].

Висновки. У сучасному світі поширеним явищем є виникнення сімейних правовідносин, які мають у своєму складі іноземний елемент, а саме: або іноземний суб'єкт, або іноземний об'єкт, або іноземний юридичний факт. Наявність іноземного елемента у правовідносинах вказує на необхідність вибору правопорядку тієї чи іншої держави. При регулюванні сімейних відносин у міжнародному приватному праві надається перевага колізійним нормам над уніфікованими нормами. Правове регулювання сімейних відносин з іноземним елементом в Україні здійснюється міжнародними договорами, Сімейним кодексом України 2002 року, Законом України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 року та дво- або багатосторонніми договорами України у сфері приватноправових відносин. Міжнародні конвенції покликані уніфікувати колізійні норми сімейного права в окремих сферах приватноправових відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ткаченко В. Колізійні питання реалізації права на шлюб у міжнародному приватному праві. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. №6. С. 282-286.
2. Лефтерова О.І. Колізійне регулювання визначення походження дитини, народженої в «міжнародному» шлюбі. *Вісник Одеського національного університету. Правознавство*. 2019. Том 24 № 2(35) С. 23-33.
3. Шкільнюк О.В. Колізійне регулювання шлюбно-сімейних відносин у міжнародному приватному праві. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. №7/1. С. 26-30.

4. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005. № 2709 – IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
5. Косовський Л.М. Забезпечення примирення сторін як основна мета стадії підготовки справи з іноземним елементом до судового розгляду. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2014. Вип. 29(2.3). С. 41-47.
6. Довгерт А.С. Міжнародне приватне право. Загальна частина: підручник / за ред. А.С. Довгерта і В.І. Кисіля. К.: Алерта, 2012. 376 с.
7. Міжнародне приватне право. навч. посіб. / За ред. С. Г. Кузьменка. К.: Центр учбової літератури, 2010. 316 с
8. Конвенція про згоду на вступ у шлюб, мінімальний шлюбний вік, реєстрацію шлюбу (1962 р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_242#Text
9. Конвенція про захист дітей та співробітництво у галузі міжнародного усиновлення (1993 р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_365#Text
10. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
11. Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_174#Text

REFERENCES:

1. Tkachenko, V. (2020). Koliziini pytannia realizatsii prava na shliub u mizhnarodnomu pryvatnomu pravi. [Conflicting issues of realization of the right to marriage in private international law]. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo*. №6. 282-286. [in Ukrainian].
2. Lefterova, O.I. (2019). Koliziine rehuliuвання vyznachennia pokhodzhennia dytyny, narodzhenoї v «mizhnarodnomu» shliubi. [Conflict regulation of determining the origin of a child born in an "international" marriage]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Pravoznavstvo*. Tom 24 № 2(35) 23-33. [in Ukrainian].
3. Shkilniuk, O.V. (2019). Koliziine rehuliuвання shliubno-simeinykh vidnosyn u mizhnarodnomu pryvatnomu pravi. [Conflict regulation of marital and family relations in private international law]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*. №7/1. 26-30. [in Ukrainian].
4. Pro mizhnarodne pryvatne pravo. (2005, June 23). [On private international law]. *Zakon Ukrainy* № 2709–IV. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text> [in Ukrainian].
5. Kosovskiy, L.M. (2014). Zabezpechennia prymyrennia storin yak osnovna meta stadii pidhotovky spravy z inozemnym elementom do sudovoho rozghliadu. [Ensuring conciliation of the parties as the main goal of the stage of preparation of the case with a foreign element for trial]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo*. Vyp. 29(2.3). 41-47. [in Ukrainian].
6. Dohvert, A.S. (2012). Mizhnarodne pryvatne pravo. Zahalna chastyna. [International private law. The general part]. 376. [in Ukrainian].
7. Kuzmenko, S.H. (2010). Mizhnarodne pryvatne pravo. [International private law]. navch. posib. 316. [in Ukrainian].
8. Konventsiiia pro zghodu na vstup u shliub, minimalnyi shliubnyi vik, reiestratsiiu shliubu. (1962). [Convention on Consent to Marriage, Minimum Age for Marriage, Registration of Marriage]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_242#Text [in Ukrainian].
9. Konventsiiia pro zakhyst ditei ta spivrobotnytstvo u haluzi mizhnarodnoho usynovlennia (1993). [Convention on the Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption] Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_365#Text [in Ukrainian].
10. Simeinyi kodeks Ukrainy. (2002, January 10). [Family Code of Ukraine]. *Zakon Ukrainy*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> [in Ukrainian].
11. Dohovir mizh Ukrainoiu i Respublikoiu Polshcha pro pravovu dopomohu ta pravovi vidnosyny u tsyvilnykh i kryminalnykh spravakh. (1993, May 24). [Agreement between Ukraine and the Republic of Poland on Legal Assistance and Legal Relations in Civil and Criminal Matters]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_174#Text [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 20.04.2022